

שמות של גאולה.

מדרש רבה שמות פרשה א פסקה ה (ה) ואלה שמות בני ישראל על שם גאולת ישראל נזכרו כאן ראובן שנאמר (שמות ג) ראה ראיתי את עני עמי שמעון ע"ש (שם ב) וישמע אלהים את נאקתם לוי ע"ש שנתחבר הקדוש ב"ה לצרתם מתוך הסנה לקיים מה שנאמר (תהלים צא) עמו אנכי בצרה יהודה על שם שהודו להקב"ה יששכר שנתן להם הקב"ה שכר שעבודם בזת מצרים ובזת הים לקיים מה שנאמר (בראשית טו) ואחרי כן יצאו ברכוש גדול זבולן ע"ש שהשכין הקב"ה שכינתו בקרבם שנאמר (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואין זבולן אלא בית המקדש שנא' (מלכים א ח) בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים ובנימין ע"ש (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בכח דן ע"ש (בראשית טו) וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול נפתלי ע"ש תורה ומצוות שנתן להם הקב"ה שכתוב בהם (תהלים יט) ומתוקים מדבש ונופת צופים גד ע"ש המן שהאכילם הקדוש ב"ה שהוא (שמות טז) כזרע גד אשר ע"ש שהיו מאשרין אותן כל שומעי גאולתן וגדולתן דכתיב (מלאכי ג) ואשרו אתכם כל הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות יוסף ע"ש שעתידי הקב"ה להוסיף ולגאול את ישראל ממלכות הרשעה כשם שגאל אותם ממצרים דכתיב (ישעיה יא) והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו וגו' וכל הענין:

(1) ספר שמות פרק א

(ח) וַיִּקַּם מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף:

(ט) וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מְאֹד:

(י) הֲבֵנָה נִתְחַכְמָה לּוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ....

(יג) וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֹךְ:

(יד) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבְנֵים וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשׂוֹדָה אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בְּהֶם בְּפָרֹךְ:

(29) הכתב והקבלה על שמות פרק א פסוק יג

בפרך. שם פרך הונח לרש"פ על עשיית הפסק והשבתה לדבר אחד כדי להתחיל דבר שני, וטעמו כאן להפסיקו מאותה מלאכה שהוא עוסק בה כדי להתחיל מלאכה אחרת, שהוא מעבודות הקשות, שאין אדם יכול לסבול שיהיה מופסק תמיד ממלאכה שעוסק בה ולא השלימה עדיין כדי לעסוק שוב במלאכה אחרת, והוא לעבד יותר ענוי נפש ממה שיעבוד עבודה כבדה, כי עבודה כבדה מחליש רק את הגוף, והפסקה ממלאכה למלאכה מחליש גם את הנפש, וזהו ענין אמרו את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך, והיינו ששתיים רעות עשו עמהם, כי זה שמררו את חיהם בעבודה קשה בחומר ולבנים היה מצורף לו שאר עבודתם, כי אעפ"כ שלא היו כבודות הנה היו בפרך, והיינו שתי רעות, עבודה קשה ועבודת פרך ששייך גם בעבודות קלות; ובזה אין צורך למה שנדחקו בפירוש זה הפסוק; ומזה הענין של פרך המורה על הפסקות דבר בשביל דבר אחר, נבנה שם פרכת, להוראת הוילון המפסיק רשות אחד כדי שיתחיל רשות אחר, כמו שיבא מזה לפנינו:

בפרך. ובמדרש רבה איתא בפרך שהיו מחליפין מלאכת אנשים לנשים ומלאכת נשים לאנשים. נראה שפירשו בפרך מלשון ארמי שענינו הפוך הסדר דתרגום מדבר תהפוכות (משלי ב' י"ב) גברא דמלל מפרכיתא..

הגאולה- זעקה למשמעות:

בית יעקב על התורה..:

'ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה'. **כאן מתחילה הישועה**. כיון שהיו זועקים – מיד 'ותעל שועתם'. כי עד כאן לא היה בהם שום התעוררות לזעוק ולהתפלל, ומכיון שרצה השי"ת להושיעם עורר בהם זעקה.

שקודם שרוצה השי"ת להושיע, האדם אינו רואה את חסרונו ואינו יודע כלל מה הוא חסר, וכשהשי"ת רוצה להושיע **מראה לאדם שורש חסרונו** והוא רואה כי כל הסתעפות חסרונותיו הם רק מהשורש הזה, ושולח כח תפלה וזעקה להשי"ת ומתחיל להרעיש על זה להשי"ת ואז ה' מאיר לו חסדו.¹

כמו קדרותא דצפרא כך כשהשי"ת מתחיל לחשוב להושיע ולהאיר אז יתחזק החושך. כאשר פרעה העביד בהם בכובד אז התחילה הגאולה, שהתחילו להריח שהם בני חורין בשורשם והרגישו את כאב העבדות ויזעקו להשי"ת שיושיעם, שהרגישו שהישועה מתחילה. וזה עצמו היה מחמת שהשי"ת נתן להם הרגשה כדי שיזעקו, שכבר התחיל להושיעם, ולכן התחילו להרגיש מעט מעט. בתחילה הרגישו שהם בגלות ונולדה בהם צעקה להשי"ת. ('תכין לבם – תקשיב אזנך', כשתכין לבם זה סימן שכבר תקשיב אזנך). כי השי"ת אינו נותן הישועה בבת אחת אלא נותן בהדרגה לתוך לבו של האדם עד שתצא לפועל, שבתחילה מרגיש האדם שהוא בצער, אח"כ נולדת בו תקוה שהשי"ת יוכל להושיע לו ומתפלל, ואז יושיע לו השי"ת.

האדם מחפש משמעות:

ויקטור פרנקל האמין שהמניע העיקרי המכוון את חייו של האדם הוא הצורך למצוא משמעות לחייו. משמעות זו ניתנת לאיתור בשלוש דרכים עיקריות: באמצעות עשיית מעשה, בהתנסות בחוויה משמעותית של ערך (אמנותית, רוחנית או חוויה של אהבה) או במציאת משמעות לסבל.

פרנקל טען שכדי לחיות זקוק האדם למשהו שעבורו כדאי לחיות וכי למשמעות יש ערך הישרדותי בעולם. לפיכך, הלוגותרפיה מבוססת על תהליך המכוון את המטופל לחפש אחר משמעות ולמצוא אותה, ותפקידו של הלוגותרפיסט הוא להרחיב את שדה הראייה של המטופל, עד שיכיר את הטווח המלא של הערכים שלו והמשמעויות שלהם.

בספרו "האדם מחפש משמעות", מתאר ויקטור פרנקל, מייסד הלוגותרפיה, מקרה בו טיפל ברופא קשיש שביקש ממנו לסייע לו לצאת מהדיכאון שהוא סובל ממנו, עקב מותה של אשתו שנתיים קודם לכן. באחת מפגישותיהם שאל אותו פרנקל מה לדעתו היה קורה אילו הוא מת ראשון ואשתו היתה צריכה להאריך חיים אחריו. הרופא ענה לו, שזו היתה קרוב לוודאי מכה נוראית עבור אשתו והיא היתה סובלת נורא. לכך השיב לו פרנקל: "רואה אתה דוקטור, סבל זה נמנע ממנה, ואתה הוא שמנעת ממנה סבל זה. אך עכשיו עליך לשלם על כך על-ידי שתוסיף לחיות ותתאבל עליה" (פרנקל, 1970, עמ' 136). הרופא לא אמר מאום אלא לחץ את ידו של פרנקל ויצא מן החדר, ופרנקל ידע שבאמירתו זו הוא הצליח להעניק משמעות לסבלו של הרופא ובכך לסייע לו לשאת אותו טוב יותר.